

Ochrana přírody a krajiny v kraji Vysočina

Zpravodaj

regionálního centra ČSOP pro kraj Vysočina

Obsah:

- Zajímavosti z Vysočiny
- Stalo se a proběhlo v 1. polovině roce 2007
- Kampaň Místo pro přírodu
- Regionální spolupráce NNO působících v oblasti životního prostředí na Vysočině
- Praktický rádce
- Nevládní organizace v kraji Vysočina
- Financování ochrany přírody a krajiny v letech 2007 - 13
- Stavební zákon ve zkratce
- Kalendář akcí červenec až prosinec 2007

Vydala ZO ČSOP Kněžice v červenci 2007

Vydání tohoto Zpravodaje je financováno ze zdrojů EU z programu Transition Facility Evropské unie.

STUDÁNKY NA JIHLAVSKU, DÍL DRUHÝ

Začátkem roku 2007 vydala ZO ČSOP Jihlava již druhý díl publikace „Studánky a prameny okresu Jihlava“. Je v něm zachyceno dalších 55 stávajících i zaniklých studánek a 17 pramenů a pramenišť v okrese Jihlava.

Většinu vodních zdrojů jsme navštívili, některé údaje jsme převzali z literatury, map nebo vyprávění.

Na publikaci se podíleli Karel Holub, Petr Touš a Daniel Stejskal.

Pěkně upraveny a zastřešeny jsou studánky na lesní půdě Lesů ČR, např. v turistické oblasti Čeřínek. Řada studánek a pramenů, třeba v okolí Rantířova, jsou pouze neudržované „jímký vody“, sloužící k občerstvení zvěře a ptactva. Mnohé studánky v okolí Jihlavy jsou pouze výtoky důlních vod jako pozůstatek historického dolování, které zde probíhalo od 13. století, přesto z nich lidé berou vodu. O některé studánky je vzorně pečováno, např. o studánku Ve Stráních u Malého Beranova. Většinou ale kvalita vody není hygienicky sledována a zájemci ji pijí na vlastní riziko.

K nejvydatnějším studánkovým zdrojům v tomto druhém kole mapování patří např. Kupcova studna na Bělokamen-
sku, studánka ve Stráních, či na Okrouhlíku. K překvapením patřila Železniční studna u Malého

Beranova, kde podle pamětníků čerpaly (prý ještě v dobách války) vodu tehdejší parní lokomotivy. Napovídalo by tomu vybudování velké betonové nádrže nad pramenem. Hezká pověst se vypráví např. o studánce Křtitelnice na Šimanovsku, bohužel jsme studánku ani ve spolupráci s dalšími „hledáči“ nenašli.

Samostatnou kapitolou je Císařská studánka v Hosově, která má opravdu „císařskou historii“ a mohla by sloužit jako magnet turistického ruchu v obci. Vlivem výstavby v obci je však bohužel zdevastovaná, ačkoli pramen existuje.

Naše ZO nechala v roce 2006 za vydatné pomoci Zdravotního ústavu v Jihlavě provést hygienické rozbory tří veřej-
ných studánek – Zahrádkářské u Jihlavy – Zborné, Zahrádkářské u Jihlavy – Antonínova Dolu a studánky Emanuely pod PP Vysoký kámen u Jihlavy-Pávova, kterou máme v naší péči. Normu pro pitnou vodu bohužel nesplnila ani jed-
na, ať již z důvodů překročení limitu dusična-
nů, koliformních bakterií či zákalu.

V péči naší ZO je 6 studánek. Loni jsme jednu pod PP Vysoký kámen zastřešili, letos jsme zaskružili a zastřešili další u Smrčné-Zaječí. V dubnu jsme uspořádali tradiční „Otevírání studánky Emanuely“. Ekolog RNDr. Milan Macháček s Karlem Holubem při ní pokřtili naši novou publikaci o studánkách. Přišlo na 30 zájemců, převážně z řad turistů, studánku otevřel velkým klíčem malý Štěpánek, k opé-
kání buřtíků nám hrála renomovaná tramp-
ská kapela EPY-DE-MYE, vítěz Porty 2006. K propagaci také přispěla relace v Čs. rozhla-
su Region s jedním z autorů publikace.

Autoři děkují všem ochráncům, chatařům, trampům, lesákům a místním občanům, kte-
ří se o studánky starají a kteří jim poskytli do
druhého dílu publikace své informace.

Publikace bude časem vydána na CD, po-
dobně jako tomu bylo u 1. dílu (CD s 1.dílem
publikace je možné zakoupit v prodejně FO-
TO-KINO Barborka, Věžní ulice v Jihlavě za
lidovou cenu 30 Kč).

Karel HOLUB, ČSOP ZO Jihlava

OBČANSKÉ SDRUŽENÍ ZELENÉ SRDCE vyhlašuje první ročník ankety STUDÁNKA VYSOČINY ROKU 2007

Chceme tak přispět k propagaci těchto pozapomenutých zdrojů čisté vody a zajímavých míst naší přírody opředěných mnoha pověstmi. Navrhněte nejkrásnější, nejmilejší, nejlepší, nejvydatnější, nejoblíbenější.... studánku.

Každý návrh by měl obsahovat jméno studánky, popis cesty, kde ji hledat, fotografii, kontakt na navrhovatele a především zdůvodnění, proč si myslíte, že právě vaše studánka by měla získat titul Studánka Vysočiny roku 2007.

Návrhy zasílejte do 21. září 2007 na adresu:

Občanské sdružení Zelené srdce
Mladé Bříště č.2
396 01 Humpolec

Do 31. října 2007 vybere odborná porota nejlepší návrh, který odměníme knihou a vítězná studánka bude věnována všemožná péče včetně označení Studánka Vysočiny roku 2007.

Pavel Koubek
tyto@atlas.cz

LESNÍ STUDÁNKY A DUSIČNANY

ČSOP 59/11 ZO Jihlava využila nabídky Zdravotního ústavu v Jihlavě a nechala provést hygienické rozbory na obsah dusičnanů u tří veřejných studánek. Šlo o lesní studánky – V Břízkách (též V Hermílu) v Jihlavě, studánku Eliška pod Přírodní památkou Vysoký kámen (k.ú. Jihlava - Pávov) a Noskovu studánku u Černého rybníka na Jeníkovsku. Ze všech totiž zájemci odebírají vodu. Výsledky dopadly velmi dobře. Dusičnany u všech třech se „vešly“ nejen do normy pro pitnou vodu (50 mg/l), ale dokonce i do parametrů vody kojenecké (15 mg/l).

Ač nebyly měřeny další údaje, např. o koliformních bakteriích či kyselosti vody apod., mohou být ti, kdož je navštěvují (a patří k nim i ochránci přírody), klidní.

Velký dík za spolupráci patří Zdravotnímu ústavu v Jihlavě a jmenovitě vedoucímu odd. laboratoří Ing. Pavlu Buchtoví.

Karel HOLUB, ČSOP ZO Jihlava

PAMÁTNÉ STROMY PELHŘIMOVSKA

Na letošních oslavách Dne Země 19. dubna 2007 a ku příležitosti oslav 10. mravenčích narozenin představilo Středisko ekologické výchovy Mravenec novou publikaci – „Památné stromy Pelhřimovska“. Jejím kmotrem se stal pan Miloslav Daněk z Městského úřadu Pacov a pokřtil ji pan starosta Městského úřadu Pelhřimov Leopold Bambula – křemešnickou vodou.

Publikace je k zakoupení v informačních centrech v Pelhřimově a Pacově, ve Vytopilově knihkupectví a Středisku ekologické výchovy Mravenec.

Marta Rodová, SEV Mravenec Pelhřimov

↑ Fotka ze křtění knihy

Titulní strana knihy – Památné stromy Pelhřimovska →

HORNICKÝ HRÁDEK U VYSKYTNÉ NAD JIHLAVOU aneb okrašlovací aktivity na Vysočině

Hornický hrádek, fortifikace, motte. Za vším se ukrývá nevysoká kruhová akropole sevřená po obvodě suchým příkopem, na jejímž vrcholu stával někdy ve druhé polovině 13.století dřevěný objekt obklopený palisádou. Pevnou vstupní branku hlídala stráž a jistil padací můstek. Ze sousedící hutě sem denně putovalo zpracované čisté stříbro a odtud potom bylo vozy odváženo do mincovny v Jihlavě. Můžeme říci, že to byl jakýsi sejf či trezor chránící poklad dobývaný v hlubinách zdejších dolů.

Stříbronosná ruda se těžila nejen na vrchu u sv. Antonína nad Rounkem, kutalo se i kolem Hlávčova, Bílého Kamene a kolem samotné Vyskytné. Svědčí o tom celá řada pomístních názvů, které můžeme číst na starých mapách těchto vsí. Ale, marná sláva, zdejší hornický hrádek je zatím jediný, který byl objeven v celém jihlavském rudním revíru. Není veliký, jeho celkový průměr dosahuje asi 25 m. Ani výška akropole není nikterak závratná, pouhé 4 m ode dna příkopu. Zato význam má o to větší. Je jediný. Je jedinečný. Naši předkové jej obestřeli pověstí o zlém rytíři, který odtud sužoval celý kraj. Budiž. Ale romantickou kulisu netvoří jenom hrádek samotný. Podívejme se do krásného údolí zdejšího Bělokamenského potoka, dříve zvaného Pstruhový. Celá staletí tady proud vody vytváří roztodivné meandry lemované balvany, olšemi a trsy trav a blatouchů. Kus panenské přírody prozpíváný hlasy ptáků a šelesty kapradin ...

Dne 26. května 2007 uspořádalo občanské sdružení Zvony 2007 malou procházku do dávné historie i žhavé současnosti. Dvě desítky nadšenců změnili zarostlou a nic neříkající hromadu hlíny v opravdový hrádek. Kdo přišel, neodešel zklamán. Do spokojenosti se aktivně zapojil i sám šéfredaktor Jihlavských listů pak Klukan. Do vyprávění se zaposlouchal pan starosta z Plander. Poutavá historie se během dvouhodinového hemžení a nošení větviček změnila na voňavou přítomnost. Upravený prostor hrádku si zhluboka vydechl a může teď směle vykročit vstříc obyčejným zvědavcům i odborné veřejnosti. Není se za co stydět. Však také paní předsedkyně občanského sdružení všem pěkně poděkovala. Bylo to krásné sobotní dopoledne a všem navíc jistě chutnalo u prostřeného stolu.

A co bude dál? Nějaký čas to jistě potrvá, ale není pochyb o tom, že hrádek se dostane na seznam nemovitých kulturních památek kraje Vysočina. Ministerstvo kultury už žádost obdrželo. Hrádek čekal na svoje znovuobjevení více jak 700 let. Těch pár měsíců před zpamátněním to jistě vydrží a my s ním.

A kdo ta místa ještě nenavštívil, ať spěchá. Krásný vzhled je na ten Boží svět!

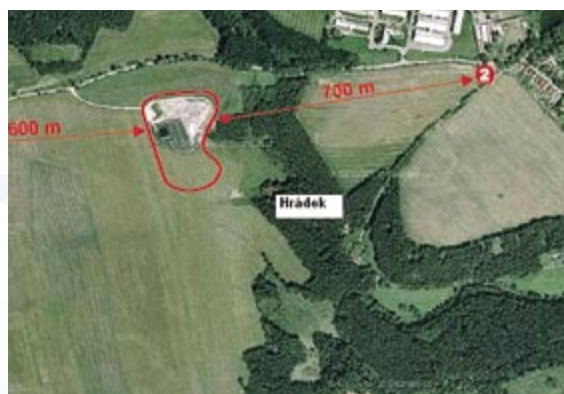
27. 5. 2007 L. Vilímek

Jde o to, že zmiňovaný hrádek je v blízkosti skládky komunálních odpadů v katastru obe Vyskytná nad Jihlavou provozovanou firmou A.S.A. Dačice s.r.o. Zájmem investora je tuto skládku rozšířit (jednání již probíhají - např. připomínkovat studii EIA bylo možno do 24.5.2007). Po jejím rozšíření by se skládka přiblížila hrádku cca na 150m a tím by byl minimálně esteticky znehodnocen. V současné době je tento objekt v z památkovacím řízení.

Pár slov o sdružení:

Sdružení Zvony 2007 o.s. vzniklo ve Vyskytné nad Jihlavou a bylo zaregistrováno dne 12.4.2007. Hlavní náplní je ochrana životního prostředí a kulturních památek.

Předsedkyně sdružení Zvony 2007 o.s.
Darina Čermáková
588 41 Vyskytná nad Jihlavou 148
e-mail: darinac@seznam.cz

Pohled účastníků akce do historických map – připravil (v archivu ofotil) a komentuje pan Vilímek, místní historik v pozadí je patrná zmiňovaná skládka

Nahoře: skládka z ptačí perspektivy.

ZÁCHRANNÉ TRANSFERY OBOJŽIVELNÍKŮ NA JIHLAVSKU (pod záštitou ČSOP Jihlava)

V okrese Jihlava v současnosti probíhají záchranné transfery obojživelníků přes silnice na dvou lokalitách: u Panského rybníka u Kamenice a Řehořova rybníka u Luk nad Jihlavou.

Letos se již pátým rokem uskutečnila záchranná akce na ochranu putujících obojživelníků u Panského rybníka nedaleko Kamenice. Od roku 2003 bylo za spolupráce ČSOP Jihlava a ZŠ Kamenice na zábranách odchyceno a přeneseno přes silnici téměř 2.900 obojživelníků. Počty přenesených obojživelníků v jednotlivých letech jsou uvedeny v následující přehledné tabulce:

rok	ropucha obecná	skokan hnědý	čolek obecný	blatnice skvrnitá	celkem
2003	460	45	2	0	507
2004	837	12	0	0	849
2005	518	2	1	1	522
2006	641	1	3	24	669
2007	270	3	37	24	334
celkem	2.726	63	43	49	2.881

Záchranná akce u Řehořova rybníka u Luk n.J. proběhla letos poprvé, a to za spolupráce ČSOP Jihlava a místního skautského sdružení. Mimo jiné vzhledem k nevhodným terénním podmínkám (spodní voda) neproběhlo vše úplně bez komplikací, ale i přesto bylo přeneseno 298 ropuch obecných a 97 skokanů hnědých.

Zábrany sloužící k ochraně putujících obojživelníků jsou na obou lokalitách zhotovovány z kaširované fólie ukotvené pomocí dřevěných kolíků. Po určitých úsecích jsou do země zapuštěny padací pasti (kbelíky) sloužící k odchytu (cca po 10 – 20 m). Zábrany s pastmi jsou u Kamenice instalovány v délce cca 200 m a u Luk cca 100 m podél silnic u rybníků. Kontroly sběrných nádob jsou prováděny minimálně dvakrát, většinou však třikrát denně a odchycení jedinci ropuch a dalších obojživelníků jsou přenášeni přes komunikaci k rybníku, kde dochází k jejich rozmnožování. Po skončení tahu jsou zábrany odstraňovány. Instalace zábran je prováděna obvykle koncem března a jejich odstranění v polovině května.

Úspěšnost záchranných akcí na ochranu obojživelníků na jejich jarním tahu je v případě Kamenice téměř stoprocentní, zejména díky stále přibývajícím zkušenostem se stavbou zábran a vlastními přenosy. V případě Luk nad Jihlavou nebyla úspěšnost transferů úplně tak vysoká, jak bychom si přáli (cca 88 %). Šlo však teprve o první zkušební sezónu, která nás upozornila na nedostatky a problémy, které se budeme snažit do příštího roku odstranit.

Zprávy a fotografie z jednotlivých let záchranných transferů jsou k vidění na internetových stránkách věnovaných obojživelníkům Jihlavska – <http://amphibia.webzdarma.cz> (odkaz praktická ochrana).

Pokud se budete chtít pustit do obdobných záchranných akcí i ve vašem regionu, je třeba si uvědomit několik základních věcí:

1. vždy je nutné si zajistit souhlas vlastníka pozemku se všemi pracemi, většinou se bude jednat o pozemky tvořící silniční těleso a tudíž je třeba jednat se Správami a údržbami silnic
2. v případě že pozemky dotčené stavbou zábran leží v silničním tělese (svahu), je nutné si také opatřit souhlas se zvláštním užíváním silnice od odboru dopravy příslušného úřadu; s tím souvisí nutnost uhrazení správního poplatku
3. bezpodmínečně nutné je vlastnictví výjimky z ochranných podmínek vámi přenášných obojživelníků – většina patří mezi zvláště chráněné druhy; v případě ohrožených druhů (ropucha) je možné vydání pouze vyjádření, že

Rosnička

Od ropuchy moc se liší,
modelkou je v žabí říši.
Kabátek má zelený,
zdaleka je slyšet ji.

Až ji najdeš v louky rožku,
zlehýnka ber její nožku.
Opatrně. Proč asi ?
Ukáže nám počasí.

(Karel Holub, Verše dětem)

záchrannými transfery nedochází ke škodlivému zásahu do populace druhu; výjimky pro ohrožené druhy vydává Krajský úřad, pro silně a kriticky ohrožené druhy pak příslušná Správa CHKO

- zábrany by měly být instalovány každý rok vždy před vypuknutím tahu obojživelníků a po jeho skončení (většinou květen) sklizeny; pokud by na lokalitě zůstaly déle, mohly by působit jako nepřekonatelná bariéra pro dospělé jedince opouštějící místo rozmnožování a později pro mladé metamorfované jedince
- je potřeba zajistit vybírání obojživelníků z pastí každodenně vždy minimálně ráno a dopoledne; tah totiž probíhá hlavně v noci; osvědčená je spolupráce s místními lidmi (ZŠ, občanská sdružení apod.)
- záchranné transfery by měly být z důvodu efektivnosti realizovány jen na lokalitách, kde je prokázán úhyn většího množství jedinců obojživelníků – většinou více než 100; v případě zjištění úhynu jen maximálně několika desítek jedinců je vhodné pokusit se situaci řešit jiným způsobem – např. dopravními značkami upozorňujícími na tah žab, zpomalovacími prvky na silnici apod.

AKCE ŽÁBA

Zachraňme žáby umírající na silnicích

Obojživelníci se každý rok přemísťují ze svých zimovišť k různým vodním plochám kde kladou svá vajíčka a rozmnožují se. Na svých cestách často překonávají i nebezpečné úseky silnic. Mnoho žab a čolků tak zbytečně zahyne pod koly projíždějících vozidel.

Pro pomoc obojživelníkům je důležité rizikové úseky silnic znát. V České republice zatím evidujeme 360 těchto úseků. Nebezpečných míst je však určitě více, proto AKCE ŽÁBA!

Cíle:

- získat informace o všech úsecích silnic, kde pravidelně dochází k nadměrnému usmrcování obojživelníků projíždějícími vozidly.
- v době tahu obojživelníkům zajistit bezpečné překonání těchto nebezpečných úseků
- nejkritičtější úseky silnic zabezpečit trvale

Více naleznete na internetové adrese: www.csop.cz

- pokud je na lokalitě možnost navedení obojživelníků do suchého stávajícího propustku pod silnicí, je potřeba se o toto pomocí zábran pokusit; když bude na základě sledování prokázáno, že obojživelníci propustek nechtějí využívat nebo ho využívají jen málo, pak teprve přistoupit ke klasickým záchranným transferům nebo popř. zkusit jednat o nahrazení stávajícího propustku jiným, vhodnějším

Samozřejmě existuje spousta dalších důležitých informací, které by měli začínající „transferovatelé“ znát. Z vlastních zkušeností ale vím, že pro začátek stačí mít alespoň základní informace o problematice zábran a transferů. Hodně totiž závisí na terénu, ve kterém se zábrany staví – terénní nerovnosti, výška hladiny spodní vody, substrát apod. Podle toho je potřeba přizpůsobit zábrany a padací pasti – např. v suchém terénu se osvědčilo navrtání kbelíků z boku tak, aby v nich trvale stálo pár cm vody a odchylení obojživelníci nadměrně nevysychali. Naopak problematické je umístování zábran s padacími pastmi na lokalitách

Budování zábran u Luk n.J. na jaře 2007. Foto J.Maštera

s vysokou hladinou spodní vody – pokud jsou kbelíky s dírami, zaplní se vodou až po okraj; pokud ne, tak je spodní voda vytlačuje do výšky. Obojí způsobuje průchodnost zábran a proto pokud je to možné, je nutné umístění zábran posunout do výše položených míst, např. až do vnitřního silničního svahu.

Asi je vhodné první rok záchranných transferů vždy pojmout jako „zkušební“ a podle jeho výsledků pokračovat v dalších letech již s odstraněním nedostatků, které se objevily v tomto zkušebním roce. Samozřejmě se může stát, že postavíte zábrany podle obecných pravidel a vše bude fungovat dokonale již od prvního roku. Tak je tomu ale snad pouze v případě ideálních terénních a klimatických podmínek.

Průběh záchranných transferů obojživelníků vždy výrazně ovlivňuje počasí. Obojživelníci během svého jarního tahu reagují poměrně citlivě na změny teplot a vlhkosti. Tah je tím intenzivnější, čím je vyšší teplota vzduchu a více srážek. V případě náhlého ochlazení nebo déle trvajícího suchého počasí tah téměř ustává.

Záchranné transfery jsou na většině lokalit jediným efektivním a ekonomicky přijatelným řešením. Trvalé řešení ve formě suchých nebo polosuchých dostatečně velkých propustků (příp. jiných podobných opatření) pod silnicí je možné prosadit pouze při případných rekonstrukcích nebo přeložkách silnic. Tyto propustky však musí být doplněny trvalými zábranami navádějícími obojživelníky do propustků. Důležité je také, aby trvalé propustky s trvalými zábranami fungovaly obousměrně.

Doufám, že jsem případné zájemce o ochranu obojživelníků na tahu uvedeními informacemi příliš neodradil a že se pokusí záchranné transfery zrealizovat i ve svých regionech. V případě potřeby mohu poskytnout své poznatky z uplynulých několika let nebo příp. kontakty na odborníky v ČR, kteří se budováním zábran a transferů zabývají již dlouhodoběji a mají více zkušeností. Také bych chtěl na tomto místě poděkovat všem, kteří se na ochraně obojživelníků na jarním tahu na Jihlavsku aktivně podíleli a podílejí, a to zejména kolegům z jihlavské ČSOP, kamenické ZŠ a louckým skautům, a dále také ÚVR ČSOP, která záchranné transfery každoročně podporuje v rámci projektů programu Ochrana biodiverzity.

Mgr. Jaromír Maštera
ZO ČSOP 59/11 Jihlava
jaromir.mastera@gmail.com

*Budování zábran
u Kamenice na jaře 2007.
Foto J. Maštera*

Co se stalo a proběhlo

DEN PTACTVA V ZOO JIHLAVA – NEDĚLE 1. DUBNA 2007

Podobně jako v minulých letech připravila ZOO Jihlava pro své návštěvníky pestrý program na Den Ptactva. Zvláštní pozornost byla věnována především návštěvníkům s ptačím příjmením, kteří mohli do ZOO za poloviční vstupné. Bonus v podobě volného „vletu“ do ZOO letos náležela Slavíkům – Česká ornitologická společnost totiž vyhlásila ptákem roku 2007 slavíka obecného.

Pestrý program, který podobně jako v minulých letech zoologická zahrada připravila ve spolupráci s jihlavskými ochránci přírody (od 10.00 do 17.00), byl určen pro všechny návštěvníky. Ve stylovém tee-pee byly ve spolupráci s ČSOP Jihlava připraveny novinky z ptačí říše doplněné ukázkami hnízd a budek i soutěže o ceny pro děti, sokolnický výcvik a let dravců přijeli po loňském úspěchu opět předvést manželé Kuchyňkovi, v africké vesnici Matongo byla k vidění výstava vtípů s ptačí tematikou, pro děti nechyběla možnost jízdy na ponících a další aktivity. Návštěvníků s ptačím příjmením letos „přilétlo“ celkem 301. První příčku obsadili Slavíkovi (včetně Slavičků jich bylo rekordních 74), na druhém místě se umístili Čejkovi (17) a třetí Strnadovi (14). Příjemné počasí, první jarní mláďata a pestrý program ke Dni Ptactva připravený ve spolupráci s jihlavskými ochránci přírody přilákal v tento den do ZOO téměř 2.500 návštěvníků.

Kateřina Kosová, ZOO Jihlava

Aktuální přehled akcí sledujte na www.zoojihlava.cz

Z OSLAV DNE ZEMĚ SE SEV MRAVENEC V PELHŘIMOVĚ

Na čtvrtek dne 19. dubna 2007 jsme připravili po deváté již tradiční velkou oslavu Dne Země. Umístili jsme ji již potřetí do Městských sadů (vstup z Pražské ulice), kde byla 21.3.2005 otevřena nová naučná stezka, se kterou jsme během oslav také seznamovali zúčastněné.

Současně jsme na letošním Dni Země oslavili také **10. MRAVENČÍ NAROZENINY** a při této příležitosti představili a slavnostně pokřtili novou publikaci „**Památné stromy Pelhřimovska**“, kterou Středisko ekologické výchovy MRAVENEC zpracovalo a vydalo za podpory Fondu Vysočina.

Oslavy proběhly pod záštitou starosty Města Pelhřimov a ve spolupráci s Městským úřadem Pelhřimov, Krajským úřadem kraje Vysočina, Fokusem Vysočina, Pelhřimovským deníkem.

Devátý ročník oslav Dne Země zahájil pan starosta Leopold Bambula, dále mluvil za odbor životního prostředí v Pelhřimově Ing. Josef Slavětínský, za odbor životního prostředí v Pacově Miloslav Daněk a za Středisko ekologické výchovy MRAVENEC Marta Rodová. Organizačně náročnou akci zajišťovalo více než 30 zkušených pořadatelů.

Po registraci účastníků, dostala každá skupina pokyny – v jakém prostoru se nalézají jednotlivá stanoviště, kolik jich je, jakým způsobem je vybírat a účastnit se jednotlivých soutěží, úkolů, vlastních výrob i kam mají přijít před ukončením své návštěvy.

Kromě oblíbených a osvědčených stanovišť jsme letos připravili i několik nových:

POZNÁVÁNÍ PTAČÍCH PÍREK – zde si účastníci nejprve prohlédly různá pířka s jejich správným označením, kterému opeřenci patří a poté bylo jejich úkolem, správně k pířkům zařadit názvy jejich majitelů.

ZE ŽIVOTA HMYZU – PUZZLE – na tomto stanovišti jsme účastníky pozvali do dalšího světa – do světa hmyzu, který bývá mnohým neznámý a my ho alespoň trochu poodhalili. Seznamovali jsme zde se šesti zástupci tohoto světa.

PTAČÍ ŘÍŠE + BUDKY – vzhledem k tomu, že se v současné době o ptačí říši hovoří hlavně v negativním slova smyslu, zařadili jsme nově do našeho programu i stanoviště ptačí říše. Zde se účastníci seznámili s nejběžnějšími druhy žijících ptáků – viděli je barevně vyobrazené a pak si mohli sami zkusit jednotlivé druhy ptáků určovat – přiřazovat k nim jména. Součástí úkolů bylo i povídání a poznávání ptačích budek. Pro všechny známý sýkorník, ale byl tu k vidění i rehkovník a šoupálkovník.

FROTÁŽ – záměrem tohoto stanoviště bylo ukázat různé druhy kůry na stromech, ale i dalších přírodních površích. K doplnění byly k dispozici i umělé povrchy předem připravené – linoryty. Každý dostal připravená papírová přáníčka a pomocí voskovky získali strukturu kůry.

TRÍDĚNÍ ODPADKŮ – od začátku působení Střediska ekologické výchovy MRAVENEK jsme se zabývali různými projekty zaměřenými na odpady. V loňském roce jsme realizovali projekt „Informační kampaň k realizaci programu odpadového hospodářství v Pelhřimově“. I na Dni Země jsme seznamovali účastníky se způsobem třídění a s možnostmi, které v Pelhřimově a okolí mají. Ve spolupráci s Technickými službami města Pelhřimov na tomto stanovišti byly vystaveny i všechny typy kontejnerů či popelnic na tříděný odpad včetně nově zaváděných kompostérů.

Naše osvědčená stanoviště:

VÝROBA SVÍČEK ZE VČELÍHO VOSKU – tradiční stanoviště, které by na Dni Země nemohlo chybět. Včelí vosk je jeden z dávných přírodních materiálů a každý si z něj může zkusit vyrobit svíčku. výroba recyklovaného papíru – na tomto místě ukazujeme jakou cestou vzniká se starého papíru papír nový. Z kousků rozmočeného papíru, který se s vodou rozmixuje v papírovinu – tu dále rozmícháme s určitým množstvím vody tak, aby měla kašovitou konzistenci. Hmotu nabíráme na rámečky se síťovinou a postupně sušíme, nakonec vzniklý recyklovaný papír přežehlíme, aby dříve uschnul.

POZNÁVÁME ROSTLINNOU ŘÍŠI – i brzy na jaře se dá najít množství rostlin – i kvetoucích. A právě ty, které v nejbližším okolí najdeme účastníci dále určují.

PŘÁNÍ ZEMI – na velkém nástěnném přání účastníci píšou barevnými fixy svoje přání Zemi k svátku.

ODLÉVÁNÍ STOP – tady si mohou ze sádry odlít stopu lesních zvířat a pak si ji vzít do školy či domů na památku.

POZNÁVÁNÍ STOP – u odlévání stop si stopu odlijí a odnesou a zde se je naučí poznávat a rozeznávat od sebe navzájem.

PALETKY – na tomto stanovišti je úkolem vyrobit co nejbarevnější paletku z přírodních materiálů kolem sebe. Na připravené paletky nalepují jen kousky květů, listů, kůry apod.

ZNÁTE TATO ZVÍŘATA? – Připravili jsme na 40 zvířat, která žijí v naší republice. Děti byly rozděleny do dvou družstev a soutěžili v rychlosti i znalostech zvířat. Ta byla vyobrazena na velkých obrazech. Stanoviště bylo umístěno u třetí informační tabule – Zvířata.

HISTORIE MĚSTSKÝCH SADŮ – první informační cedule Naučné stezky - Městské sady – u ní se dočtete právě o historii a vzniku Městských sadů. K základním informacím jsme připravili soutěž, ve které si hráči zopakují historická data.

VÝROBA KRMÍTEK – z jednotlivých předem připravených dřevěných dílů si zájemci zkusili vyrobit krmítko pro ptactvo.

PEČENÍ PLACEK – jedna z nejoblíbenějších aktivit, zde si zájemci upečou moučnou placku na rozpáleném kameni. Chutná báječně.

KERAMIKA – v tee-pee se vyráběly malé ozdobné předměty – kytičky, zvířátka z dalšího přírodního materiálu – hlíny. Výrobky si pak účastníci připevnili na špejli, aby si je mohli lépe odnést i umístit doma – např. do květináče, tužkovníku apod.

PRODEJNÍ VÝSTAVA PŘÍRODOVĚDNÝCH KNIH – na tomto místě si zájemci mohli prohlédnout nabídku nových přírodovědných knih a případně si je i zakoupit.

POZNÁVÁME STROMY – podobně jako u poznávání rostlinné říše se postupovalo u poznávání stromů. I zde si účastníci vyzkoušeli svoje znalosti – tentokrát šlo o stromy a keře. Stanoviště bylo umístěno u druhé informační tabule – stromy, abychom i na ni upoutali pozornost.

PRÁCE S ATLASEM – tato aktivita učila příchozí práci s atlasem, jak poznat rostlinu, kterou jsme někde viděli a potkali.

CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ – se poznávala u dvanácté informační tabule – i zde jsme se soustředili hlavně na ta v nejbližším okolí, dále jsme představovali chráněná zvířata a rostliny našeho okresu.

SEV Mravenec, Pelhřimov

LOUKA PLNÁ ORCHIDEJÍ U HRUTOVA NA TŘEBÍČSKU

V neděli 27. května 2007 již po páté ZO ČSOP Kněžice umožnilo zájemcům nahlédnout do přírodní rezervace Na Podlesích u Hrutova na Třebíčsku.

Na louce byl připraven bohatý program – botanizování, entomologie, zájemci si mohli vyzkoušet kosení kosou a po provizorním povalovém chodníku se dostali do nitra louky. Dozvěděli se, proč je louka chráněná a v čem tkví její ochrana. Kromě vstavače májového zde roste na 100 druhů dalších rostlin. Entomologii vedl zoolog NP Podyjí Ing. Václav Křivan a během akce zde našel kriticky ohroženého hnědáka rozrazilového (*Melitaea diamina*), který žije na kozlících a také o něco méně vzácného, ale rovněž významného ohniváčka modrolemitého (*Lycaena hippothoe*). Doplnkovým programem po prohlídce louky byla možnost projít okružní stezku k Římské studánce a do chráněného bukového lesa U římské studánky.

Den otevřených dveří na chráněném území je pokusem přiblížit veřejnosti postupy ochrany přírody.

Na tomto chráněném území provádí Český svaz ochránců přírody Kněžice pravidelné kosení od roku 1985. Údržba chráněného území je podpořena z rozpočtu Krajského úřadu kraje Vysočina.

ZO ČSOP Kněžice

Lycaena hippothoe, foto: V. Křivan

Melitaea diamina, foto: V. Křivan

Kampaň Místo pro přírodu

www.mistoproprrodu.cz

Nechceme jen nečinně přihlížet změnám, kterými naše příroda a krajina vinou člověka procházejí. Chceme výrazně a aktivně přispět k zachování a obnově našeho přírodního a kulturního dědictví.

Jak zabránit vymírání rostlin a živočichů

Klíčovým důvodem, proč řada druhů ptáků, motýlů nebo rostlin není dnes tak hojná, jak byla před padesáti lety, je úbytek životního prostoru. Příroda přišla o své místo a z krajiny ji vytlačila intenzivní výroba.

Nyní je čas, ochránit to, co zbylo. Zároveň je čas, vrátit přírodu tam, kde již člověku a jeho aktivitám nebude překážet. Účinná ochrana přírody není myslitelná bez ochrany cenných přírodních ploch, ani bez rozumných a motivovaných vlastníků.

Zachraňme naše přírodní dědictví!

Abychom mohli účinně chránit naše přírodní dědictví, vyhláší Český svaz ochránců přírody dlouhodobou celostátní kampaň Místo pro přírodu.

Cílem kampaně je získání finančních prostředků na výkupy:

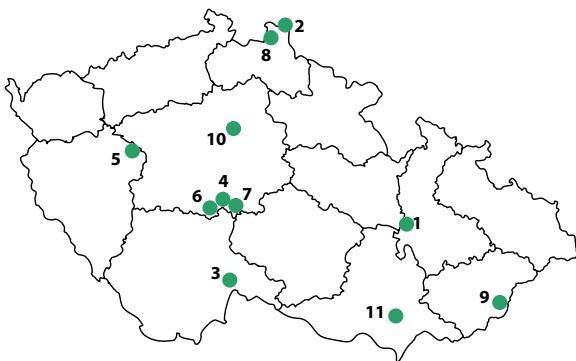
- * přírodně a krajinářsky cenných pozemků (přírodě blízkých lesů, mokřadů, stepních lokalit, květnatých luk, ...) s cílem zajištění jejich trvalé ochrany
- * pozemků tvořícím součást navrženého územního systému ekologické stability za účelem jejich postupného převedení do přírodního stavu (především výsadeb zeleně).
- * pozemků v okolí vodních toků vhodných k jejich postupnému převedení do přírodního stavu v rámci programu tzv. revitalizací (obnova mokřadů, nivních luk, břehových porostů, ...).

Nemenším cílem naší kampaně je vytvořit úzký vztah mezi veřejností (dárci) a cennými zbytky naší přírody, jejich permanentní zájem o ně.

Pozemky vykoupené z prostředků veřejné sbírky budou majetkem Českého svazu ochránců přírody. Pod jeho kontrolou o ně budou podle stanoveného plánu pečovat místní pozemkové spolky.

PŘISPĚT MŮŽETE LIBOVOLNOU ČÁSTKOU NA ÚČET ČÍSLO 9999922/0800.

CO SE JIŽ Podařilo ZACHRÁNIT

1) Bělá – Botanicky pozoruhodná lokalita v Bouzovské vrchovině na střední Moravě je součástí přírodního parku Kladecko. Podmáčená louka s výskytem mnoha různých druhů ostřic a dalších chráněných a vzácných rostlin.

2) Jindřichovice pod Smrkem – Louky, na nichž se postupně snažíme obnovit druhovou rozmanitost – součást projektu „Žijící skanzen“.

3) Jindřišské údolí – Romantické údolí na Jindřichohradecku se zachovalými suťovými a jedlovými lesy, se skalami a nivními loukami je domovem řady vzácných druhů rostlin, zvířat, hmyzu i hub.

4) Jinošovské údolí – Malebné údolí na Podblanicku s pěti rybníky a podmáčenými loukami, kde roste řada zajímavých rostlin a žije desítky druhů ptáků, postupně přebíráme do své péče.

5) Kamenec – Louky, křoviny a skalnaté stráně v údolí radnickeho potoka, které jsou domovem řady vzácných druhů hmyzu, mimo jiné i dvou celoevropsky chráněných modrásků.

6) Kupsova skála – Lokalita vzácného lýkavce jedovatého na Podblanicku.

7) Na pramenech – Malé lesní rašeliniště na Podblanicku s výskytem chráněné masožravé rosnatky okrouhlosté.

8) Opičák – Bývalá cihelna s řadou jezírek a tůní, dnes porostlá lesem lužního charakteru. Významné útočiště zejména obojživelníků a ptáků uvnitř liberecké aglomerace.

9) Ščurnica – Komplex přes sto let starých jedlobukových a jedlových lesů v Bílých Karpatech, který postupně vracíme přírodě.

10) Triangl – Zajímavý kousek přírody takřka uprostřed Prahy. Jezírko s mokřadem a okolní křoviny jsou domovem desítek druhů živočichů – hlavně obojživelníků a ptáků.

11) Zázmoníky – Botanicky pozoruhodné lesostepní stráně na jižním úpatí Ždánického lesa.

Regionální spolupráce NNO působících v oblasti životního prostředí na Vysočině

Region Vysočiny je zatím poměrně slabý, co se týká početnosti „ekologických“ NNO. Určitě se to nedá srovnávat s našimi sousedy v okolních krajích. Mezi důvody může patřit vcelku příjemné životní prostředí, prakticky jediná chráněná krajinná oblast, žádný opravdu velký průšvih v oblasti životního prostředí, malý počet vysokých škol a žádná s přírodovědným zaměřením. Dokonce i mezi VOŠ je jediný „zelenější“ obor, a to zaměřený na agroturistiku. Přesto se vznikem kraje nám nic jiného než vzájemná spolupráce a úsilí o rozvoj ekologických neziskových organizací nezbývá.

S touto myšlenkou proběhlo několik schůzek v rámci krajského projektu „**Partnerství pro Vysočinu**“, který je spolufinancován Evropskou unií (viz <http://www.partnerstvi-vysocina.cz>). Koordinátorem těchto příprav společného projektu NNO byli Jozef Zetěk a Iveta Vorlíčková z Chaloupky o.p.s. Při zahájení těchto prací jsme vycházeli z NNO zapojených do Koordinačního uskupení NNO – sekce životní prostředí (KOUS-ŽP), viz také www.kous.cz. Na počátku ledna 2007 jsme mezi nimi provedli průzkum, jaký druh činnosti a jaké akce NNO pořádají. Vrátila se nám odezva od 15 organizací, prvního pracovního setkání v lednu 2007 se účastnilo 26 zástupců z 18 NNO.

Na základě těchto přípravných prací jsme vymezili základní **oblasti možné spolupráce**:

- A. Koordinace**, podpora a rozvoj sítě NNO působících v oblasti životního prostředí
- B. Interpretace** přírodního bohatství a **zapojení** veřejnosti do ochrany přírody
- C. Poradenství** pro veřejnost v oblasti životního prostředí a šetrné spotřeby
- D. Ekologické vzdělávání** dětí a mládeže

Chaloupky o.p.s. nyní ve spolupráci s Krajským úřadem kraje Vysočina hledají možnosti podpory pro tyto oblasti a pro jednotlivé projekty z evropských fondů. Další NNO mohou těchto výsledků využít pro zpracování svých projektů.

Prvním úspěchem takto započaté spolupráce je projekt „**Zapojení veřejnosti do ochrany přírody v kraji Vysočina**“, který vychází z oblastí A. a B.

nadace rozvoje
občanské společnosti

spolupráce (viz výše) a který byl **podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti**.

Nositel projektu je Chaloupky o.p.s., školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání, jako jedna z NNO v kraji, která má dostatečnou kapacitu pro řízení tak rozsáhlého projektu. **Partnery jsou Sdružení Krajina a SEV Mravenec z Pelhřimova.**

Projekt povede k posílení ochrany přírody, krajiny a životního prostředí na Vysočině díky spolupráci NNO, veřejnosti a veřejné správy. V rámci projektu bude vytvořen informační systém pro zapojování veřejnosti do ochrany přírody a bude připraveno 15 akcí na praktickou ochranu přírody určených pro zapojení 200 dobrovolníků.

Na jaro 2008 je plánována kampaň „**Otevírání přírody na Vysočině**“, která by měla zahrnout 10 akcí pro více než 1.000 účastníků po celém kraji. Pořadatelé těchto akcí budou další NNO v kraji Vysočina.

Budeme pokračovat ve vydávání Zpravodaje a budou vydány Výroční zprávy o podílu NNO na ochraně přírody posílí pozice NNO vůči veřejnosti i veřejné správě v kraji.

Kapacita NNO bude posílena semináři v délce 4 dnů se zaměřením na zákon o ochraně přírody a na oblast komunikace s médii.

Zájemci o spolupráci „ekologických NNO“ na Vysočině v rámci KOUS se mohou registrovat na www.kous.cz na odkazu Servis pro organizace. Získají tak informační servis o dění v oblasti ochrany přírody, životního prostředí, možnost posílání zpráv dalším NNO, pozvánky, nabídky spolupráce při projektech, apod. Registrované NNO budou mít jistotu, že budou vyzvány k zapojení do projektu. V současné době již disponujeme seznamem a kontakty na různé NNO v kraji hlásící se k ochraně přírody (polovinu tvoří základní organizace ČSOP), ale od mnohých se nám nedostává odezvy a neprojevují aktivní spolupráci. I toto může být jedním z měřítek ve výběru organizací pro zapojení do projektu. Bližší informace o možnosti zapojení do projektu získáte u Ivety Vorlíčkové:

iveta.vorlickova@chaloupky.cz, tel. 731 440 922.

Praktický rádce

ZELEŇ

Dřeviny okolo nás, aneb jak povolovat jejich kácení, ale hlavně, jak je ochránit

Stromy tady byly dřív než my a provází člověka na jeho pouti po této planetě od nepaměti. Rostou dlouho, žijí mnohdy déle, než je délka lidského života. Život lidí, či jejich usazování se na mnoha místech planety, často souvisel s přítomností stromů na těchto místech. Zdá se tedy, že si člověk bude velmi dobře uvědomovat důležitost stromů jako živých organismů pro existenci sebe sama – tedy celého našeho druhu. S postupem civilizace a vývojem techniky, s narůstajícími nároky na životní prostor, nebo v případě řady chudých zemí třetího světa s potřebou utišení hladu a uspokojení základních životních potřeb, však dochází k rychlé a mnohdy nevratné likvidaci jednotlivých exemplářů, ale i celých porostů stromů.

Z globálního a celosvětového pohledu by se mohla likvidace jednoho stromu, či aleje u silnice, jevit jako maličkost, která vlastně není nijak podstatná. Každá mozaika – a naše životní prostředí je mozaikou pestrou, členitou, různorodou, ale i křehkou - se však skládá z řady malých kamínků. Když jeden z nich vypadne, nemusí to být na první pohled vůbec znát. Postupně vypadávání malých kamínků na mnoha místech ale může vést k destrukci celého díla, která již nejde zastavit a je nevratná. Proto je potřeba chránit opravdu každý strom, keř, či malou plochu trávníku, kterou kolem sebe máme. Na první pohled je to naprosto logické a zřetelné, ale mnozí z nás neslyší hlas logiky. Naštěstí pro stromy však většina slušných lidí dbá alespoň ustanovení zákonů. I proto je u nás ochrana stromů a keřů zajištěna zákonem. Tím zákonem je zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění.

Podle tohoto zákona jsou chráněny nejen všechny lesy, ale rovněž všechny dřeviny rostoucí mimo les, bez ohledu na to, zda byly na své místo vysázeny, nebo vyrostly spontánně z náletů. Je povinností všech vlastníků a uživatelů pozemků se o tyto dřeviny starat a zajistit jejich provozní bezpečnost. Je samozřejmé, že i strom jednou dožije a může se – zejména v městském prostředí – stát nebezpečným. Ti, kdo o setrvání stromů na stanovišti rozhodují, by se tedy měli rozhodovat v duchu hesla: strom je nutné nechat na lokalitě tak dlouho, jak jen to je možné a odstranit tak brzo, jak je to nutné. Při tomto rozhodování je však nutné zohlednit mnoho faktorů. Zákon stanoví, že musí být vyhodnocen funkční, estetický i zdravotní stav dřeviny, je však důležité, aby všechny tyto charakteristiky byly vztaženy i k tomu, kde se dřevina nachází. Je jasné, že prasklá stará lípa s defektním větvením ve městě je nebezpečná a musí být ošetřena a případně odstraněna, stejný strom na mezi či jako solitera na louce může ještě mnoho let sloužit jako místo pro hnízdění ptáků či úkryt pro řadu obratlovců i bezobratlých bez jakýchkoliv dalších nákladných zásahů, protože nikoho neohrožuje a naopak – přirozeným způsobem zapadá do koloběhu života v přírodě.

Kromě funkce biologicko-ekologické nesmí ti, kdo o kácení stromů rozhodují, zapomínat ani na estetický, historický a kulturní význam stromů. Vždyť pokácením staleté aleje lip u silnice nebudou odstraněny pouze „producenti kyslíku“, či „hnízdíště ptáků“, ale taky důležitá historická a kulturní charakteristika krajinného rázu místa i celé oblasti.

Všechny výše uvedené věci by měl mít na mysli ten, kdo bude rozhodovat o povolení či nepovolení kácení stromu. Obecně lze dle znění zákona říct, že ke kácení každé dřeviny mimo les je nutné povolení orgánu ochrany přírody. Tímto orgánem jsou obecní úřady jednotlivých obcí – v případě větších obcí může pro tuto práci být vyčleněn pracovník, v případě menších obcí to většinou bývá sám starosta. Protože se jedná o výkon takzvané přenesené působnosti, tedy o výkon státní správy, nerozhoduje o těchto věcech zastupitelstvo jako kolektivní orgán, ale vždy pouze jeden konkrétní člověk, na jehož zvážení a vyhodnocení všech pro i proti rozhodnutí stojí. Povolení ke kácení dřeviny se musí vydávat formou rozhodnutí o povolení (případně nepovolení) kácení dřeviny. O povolení k pokácení dřeviny může příslušný úřad požádat pouze vlastník pozemku, případně jeho uživatel s písemným souhlasem vlastníka. Povolení ke kácení se mohou vydávat celoročně, doba, kdy se ale dřeviny kácí je zpravidla omezena na období mimo vegetaci, tedy většinou od 1. 11. do 31. 3., toto období se však může významně měnit v závislosti na vývoji počasí.

O povolení ke kácení dřevin či keřů je nutné žádat vždy – výjimku tvoří pouze tyto případy:

- nachází-li se dřevina na pozemku fyzické osoby a jde-li o stromy do obvodu kmene 80 cm ve výšce 130 cm nad zemí, případně o souvislé keřové porosty do celkové plochy 40 m². Toto platí pouze v případě, že dřeviny nejsou

Oznamujeme zprovoznění informační služby k poradenství

v oblasti ochrany přírody a krajiny v kraji Vysočina. Pokud se setkáte s něčím, s čím budete potřebovat pomoci, můžete napsat na adresu:

ekoporadna@chaloupky.cz

Budeme se snažit Vám v co nejkratší lhůtě a odborně pomoci za pomoci odborníků na danou oblast.

vyhlášené jako památné, nejsou součástí významných krajinných prvků, chráněných území a nejedná se o chráněné druhy). Na pozemcích právnických osob musí vlastník požádat o povolení ke kácení každé dřeviny.

- jde-li o kácení dle tzv. „zvláštních předpisů“. Jedná se o kácení, kdy speciální zákony ukládají organizacím či správcům povinnost starat se o ochranná pásma staveb či zařízení. V tomto případě může jít o kácení břehových porostů vodních toků, kácení v ochranných pásmech komunikací, elektrického vedení, vodovodů, kanalizací a podobně. Ten, kdo takové kácení zamýšlí, jej však musí 15 dnů předem oznámit příslušnému obecnímu úřadu, příp. i obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností. Tyto orgány pak musí zvážit, zda je kácení v navrhovaném rozsahu nutné a zda tím nedojde k poškození některých zájmů hájených zákonem o ochraně přírody – například krajinného rázu, vodního toku či jeho nivy, jako významných krajinných prvků „ze zákona“, či lokality pro existenci chráněných druhů. Pokud záměr může ohrozit kterýkoliv ze zájmů hájených zákonem, má příslušný úřad právo kácení do 15-ti dnů od doručení zastavit vydáním rozhodnutí.
- o povolení není nutné žádat v případě, že jde o dřeviny, jejichž stavem je zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví, nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Po pokácení takového stromu je nutné do 15-ti dnů oznámit příslušnému obecnímu úřadu. Aby nenastaly pochybnosti, zda bylo takovéto kácení bez předešlého povolení nutné, je vhodné vždy strom před kácením zdokumentovat (video, fotodokumentace).
- povolovat se nemusí ani zásahy z důvodu pěstebních probírek či obnovy porostu. I toto kácení ale musí být obecnímu úřadu ohlášeno 15 dnů předem a obecní úřad ho může rovněž zastavit stejně, jako u kácení dle zvláštních předpisů (viz výše).

V každém případě je však nutné říct, že za každý pokácený strom by měl být vysázen strom nový, je-li to možné, tak ne pouze jeden. K tomuto účelu je v zákoně zřízen institut náhradní výsadby, který umožňuje a ukládá tomu, kdo povolí pokácení stromu, vydávaným rozhodnutím předepsat i náhradní výsadbu v odpovídajícím rozsahu. Rozsah náhradní výsadby by měl být odvozen od ekologické hodnoty kácené dřeviny, kterou lze spočítat dle metodiky doporučené MŽP ČR, případně s jejím výpočtem pomůže starostům nebo příslušným pracovníkům AOPK ČR.

V zákoně je vše vyřešeno, realita je však mnohdy složitější. Někdy z nevědomosti, někdy schválně se stane, že lidé kácejí stromy bez povolení. Pokácený strom už nikdo na místo nevrátí, nebo to trvá moc dlouho. Lze za to, samozřejmě, uložit pokutu, či nápravné opatření, příslušné orgány ochrany přírody však musí vždy trestat toho, kdo kácení provedl, což je nezřídka úkol přímo detektivní a velmi často, bohužel, bez rozluštění záhady. Pokud tedy kdokoliv vidí kácení, o kterém se domnívá, že nebylo povoleno, měl by zavolat na příslušný obecní úřad, příp. městskou policii či policii ČR, jejíž příslušníci mohou požádat o prokázání totožnosti. Dalším řešením je zavolat na Českou inspekci životního prostředí. Na stejné orgány se mohou lidé obracet i v případě, že jsou svědky poškozování dřevin ať už v jejich nadzemních částech (ořezy, lámání a pod.), příp. v části kořenové, zejména při výkopových pracích.

Jeden ze základních právních dokumentů našeho státu – Listina základních práv a svobod v článku 11 odst. (3) uvádí: „Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem.“ Přestože je právo na dobré životní prostředí u nás zajištěno legislativně, je výkon tohoto práva a jeho uplatnění závislý na dobré vůli všech lidí. A důvod, proč se o to všichni musíme snažit, je naprosto jednoduchý – není to pouze dodržování zákonů, ale hlavně skutečnost, že my přírodu potřebujeme víc, než ona nás. Život na planetě Zemi byl před člověkem a bude zřejmě i po něm. Příroda se bez nás obejde, my bez ní ne!

Ing. Katarina Ruschková

OŽP Magistrátu města Jihlavy, tel. 567 167 711, katarina.ruschkova@jihlava-city.cz

OBČANSKÁ INICIATIVA NAŠE STROMY

Cílem občanské iniciativy Naše stromy bylo v první řadě zastavení plošného kácení stromořadí podél silnic na mnoha místech naší republiky. Vzhledem k dohodě ministrů životního prostředí a dopravy a jejich žádosti na Ředitelství silnic a dálnic, hejtmany a ředitele krajských úřadů, bylo toto kácení pozastaveno.

Dalším cílem je nyní především důrazné vyjádření nesouhlasu občanů s uplatňovaným postupem a zadání podnětu ke změně legislativy tak, aby se podobná situace již nikdy nemohla opakovat, a aby byla legislativou podporována obnova a zachování stromořadí podél silnic všude tam, kde to není ve zřejmém rozporu s bezpečností silničního provozu.

Naplnění těchto cílů je nanejvýš důležité, neboť v opačném případě dojde k zásadním a nevratným změnám na tváři naší země.

Telefonní linka pro případ, že jste svědky podezřelého kácení stromů 731 405 072
(Česká inspekce životního prostředí)

Podporu těchto cílů můžete vyjádřit podpisem petice. Více na www.nasestromy.cz

Topoly zabíjely!

Topoly zas zabíjely!
krmí bulvár davy.
Káčet! Káčet! volají hned
přátelé dopravy.

Topol stojí. Ten se nehne.
Vinu nemůže mít.
Ten, kdo do něj stovkou vletěl,
z rychlosti měl slevit.

(Karel Holub)

Přehled neziskových organizací v kraji Vysočina naleznete na internetových stránkách www.neziskovka.cz.

neziskovka.cz

O dalším dění v oblasti neziskového sektoru informují stránky www.partnerstvi-vysocina.cz.

„Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií“

KOUS – Koordináční uskupení
NNO Vysočiny www.kous.cz

DESET LET STŘEDISKA EKOLOGICKÉ VÝCHOVY MRAVENEK

Máme za sebou deset let práce na poli ekologické výchovy, osvěty a vzdělávání na okrese Pelhřimov a pokračujeme dál v našem úsilí ukazovat především dětem rozmanitost a krásu přírody, její zákonitosti, pomáhat jim najít cestu k ní, k jejímu poznání i vytvoření kladného vztahu, k tolerantnímu chování k sobě, ostatním lidem a přírodě samotné. Zpracovali jsme pro ně ekologické výukové programy, ze kterých si mateřské i základní školy mohou vybrat podle svých zájmů. Jejich počet v současné době vzrostl na 22 pro základní školy a 19 pro školy mateřské.

Ekologický výukový program je prostředek, kterým děti učíme hrou, aktivním přístupem, řízenými besedami, skupinovou prací, vlastní zkušeností, smyslovým vnímáním seznámit se a naučit se něco víc o přírodě, a tím s ní navázat kontakt a bližší vztah.

Zájem o naši přírodu mají nejen děti, ale i dospělí, pro které připravujeme veřejně přístupné akce – Den Země, putovní výstavy „Za tajemstvím lesa“, „Krmítkování“, „Medování“, spoluúčastníme se 30-ti dní pro neziskový sektor.

Středisko ekologické výchovy Mravenec připravilo naučnou stezku v Městských sadech v Pelhřimově, spolupracuje při tvorbě strategických materiálů a podává informace o životním prostředí. Realizuje informační kampaň k programu odpadového hospodářství v Pelhřimově. Vydává informační materiály o ochraně přírody a krajiny – Ekologická výchova, Krmítkování, Budkování, Naučná stezka – Městské sady, Naučná stezka – Křemešník, Pracovní listy k naučné stezce – Městské sady, informační letáček o třídění – „Kam s tím?“

Kosení mokřadních luk

Tuto činnost vykonáváme také nějaký ten pátek. Začínali jsme na Jankovském potoce s výměrou louky 0,75 ha. V letošním roce budeme kosit cca 7 ha z toho je 1 ha VKP a 6 ha jsou maloplošná chráněná území. Akce jsou to velice zajímavé a fyzicky skoro až extrémně náročné. Vždy jde o to, aby se vše pokosilo, potom pohrabalo a odklidilo. Každá tato činnost je něčím specifická a dá se charakterizovat několika slovy. Kosení: neodbytný bodavý hmyz, boření se do podmáčených míst nezřídka po pás, bahno a tráva až za ušima. Hrabání a odklizení: neodbytný pocit nekonečnosti, bodavé paprsky slunce a nespočet zlomených hrábí. Je zajímavé, že i přes tyto zkušenosti se do toho každý rok pouštíme a seženeme i pár dobrovolníků. A proč to děláme? Tak jednak jsou to nádherná místa, která je škoda nechat zarůst a dále si musíme uvědomit jaké skutečné funkce mají tyto mokřadní louky pro přírodu i pro člověka (stabilita ekosystému, retenční schopnosti, ochlazování, útočiště vzácných druhů atd.). Musíme si uvědomit, že to neděláme jen pro ty vstavače a žáby, ale i pro sebe, a každý kdo bere v úvahu globální znečištění a změny tak ví, že bez nich se nám tu povede zas o kousek hůř.

Středisko ekologické výchovy Mravenec,
Masarykovo nám. 17,
393 01 Pelhřimov, tel. 565 322 091,
e-mail: mrodova@razdva.cz,
www.mravenec.euweb.cz

EKOLOGICKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM KRÁTKÁ

Znáte Ekologické informační centrum v Krátké u Sněžného? Pokud ne, pak právě v letní sezóně máte báječnou příležitost tohle pěkné venkovské stavení v srdci Chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy navštívit. Obec Krátká leží na spojnici mezi obcemi Sněžné a Kadov, 20 km od Žďaru nad Sázavou a 15 km od Nového Města na Moravě. Návštěvu Ekologického informačního centra (EIC) můžete spojit například s výšlapem na Devět skal – nejvyšší vrchol Žďárských vrchů, který je vzdálen jen pár kilometrů po turistické značce, nebo s výletem k nedaleké Drátenické skále. Sama obec Krátká rozhodně také stojí za pozornost: zdejší unikátní celek roubených chalup a jiných lidových staveb ve vás navodí atmosféru starých časů, kdy chlapi pásali husy u potoka a děvčata v plátěných šatečkách pletla věnečky z pampelišek.

EIC Krátká návštěvníkům představuje krajinu Žďárských vrchů - její proměny, její krásu a harmonii i šrámy, které jí zasadilo mnohdy necitlivé hospodaření minulých desetiletí. V Ekologickém informačním centru se zabýváme také poradenstvím o ekologicky šetrné spotřebě, poskytováním základních informací pro turisty a pořádáním akcí pro veřejnost.

Stálá nabídka Ekologického informačního centra zahrnuje:

- výstavu „Žďárské vrchy – dílo přírody a člověka“
- promítání filmu „Žďárské vrchy – krajina útulná?“
- drobné aktivity, hry a kvízy o přírodě a životním prostředí pro děti i dospělé
- tematicky zaměřené letáky, pohlednice, brožurky, knihy apod.
- drobné občerstvení především z Fair Trade a bio surovin.

V Ekologickém informačním centru je během června otevřeno v soboty a neděle od 10 do 16 hodin, v červenci a v srpnu nás zde zastihnete od úterý do neděle od 10 do 16 hodin a v září se vracíme zpět k víkendovému provozu. EIC Krátká od letošního roku provozuje Základní organizace Českého svazu ochránců přírody 66/05 Žďár nad Sázavou ve spolupráci se Správou Chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy.

Pokud Vás činnost Ekologického informačního centra zaujala, ozvěte se nám nebo nás přijedte navštívit – velmi uvítáme exkurze, skupiny i individuální zájemce (návštěvu EIC pro větší skupiny je lepší domluvit předem), zájemce o spolupráci ze strany nevládních organizací, škol, obcí, firem apod. a samozřejmě také jednotlivce se zájmem o dobrovolnickou spolupráci.

Šárka Špačková
ČSOP 66/05 Žďár nad Sázavou
E-mail: csopZdarnS@seznam.cz
Tel.: +420-723 426 621
Web: www.csopzdar.cz

Provoz Ekologického informačního centra v Krátké u Sněžného je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky v rámci projektu „Sítě vzdělávacích a informačních center v chráněných krajinných oblastech ČR.“

Financování ochrany přírody a krajiny v letech 2007 - 13

Programové období 2007 - 13 představuje pro Českou republiku výjimečnou příležitost především vzhledem k výraznému zvýšení financí, které bude možno čerpat ze strukturálních, případně dalších, fondů. Pro oblast ochrany přírody a krajiny budou nejvýznamnější následující finanční zdroje: Operační program Životní prostředí 2007 – 13, Program rozvoje venkova 2007 – 13 a program Life+. K dispozici však budou také další programy, které budou pro tuto oblast využitelné, např. Operační program Přeshraniční spolupráce nebo jednotlivé Regionální operační programy (každý zvlášť pro jednotlivé NUTS II, tedy 1 – 3 kraje). K nadnárodním finančním zdrojům patří rovněž Finanční mechanismy EHP/Norsko, kde je životní prostředí rovněž jednou z podporovaných oblastí.

Bohužel časový harmonogram přípravy ČR na čerpání v období 2007 – 13 je oproti plánovanému harmonogramu opožděn. V současné době již byla vyhlášena první výzva do Programu rozvoje venkova, konkrétní opatření na která je možno žádat dotace se však netýkají přímo ochrany přírody a krajiny. První výzvu do Operačního programu Životní prostředí lze očekávat nejdříve na podzim roku 2007, spíše však až počátkem roku 2008. Výzva do programu Life+ bude by měla být podle posledních informací zveřejněna v září 2007, třetí a poslední výzva do Finančních mechanismů EHP/Norsko pak ještě o měsíc dříve, tedy v srpnu 2007.

Pro informaci uvádíme přehled oblastí podpory i příklady konkrétních podporovaných aktivit u dvou nejvýznamnějších programů – Operačního programu Životní prostředí a Programu rozvoje venkova:

I. OPERAČNÍ PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ 2007 – 13

Oblast podpory: 1.1 Snížení znečištění vod

PODPOROVANÉ AKTIVITY: výstavba a rekonstrukce ČOV v aglomeracích nad 2000 obyvatel, pod 2000 obyvatel v CHKO; výstavba, rekonstrukce a dostavba stokových systémů v aglomeracích nad 2000 obyvatel, pod 2000 obyvatel v CHKO; technická opatření u bodových zdrojů znečištění, opatření na snížení eutrofizace povrchových vod

Oblast podpory: 1.3 Omezování rizika povodní

Podporované aktivity: výstavba poldrů, úpravy koryt v zastavěných územích obcí prováděné přírodě blízkým způsobem

Oblast podpory: 6.1 Implementace péče o území soustavy Natura 2000

Podporované aktivity: opatření spojená s implementací soustavy Natura 2000 včetně monitoringu území a populací druhů

Oblast podpory: 6.2 Podpora biodiverzity

Podporované aktivity: opatření k uchování a zvyšování početnosti druhů, péče o chráněná území, opatření k předcházení škodám způsobeným silně a kriticky ohroženým druhům, regulace a likvidace invazních druhů, investice na obnovu návštěvnické infrastruktury ve zvláště chráněných územích; do podpory lze zahrnout i výkupy pozemků (s výjimkou fyzických osob)

Oblast podpory: 6.3 Obnova krajinných struktur

Podporované aktivity: realizace opatření v rámci komplexních pozemkových úprav, příprava a realizace prvků územního systému ekologické stability, opatření ke zlepšení přírodních poměrů v lesích ve zvláště chráněných územích; do podpory lze zahrnout i výkupy pozemků (s výjimkou fyzických osob)

Oblast podpory: 6.4 Optimalizace vodního režimu krajiny

Podporované aktivity: realizace opatření vedoucích ke zvyšování retenčních možností krajiny, opatření proti vodní a větrné erozi

Oblast podpory: 6.5 Podpora regenerace urbanizované krajiny

PODPOROVANÉ AKTIVITY: projekty na zakládání a revitalizaci sídelní zeleně, zakládání a regenerace zeleně v rámci tvorby zelených prstenců kolem sídel, výsadba vegetace na brownfields, odstranění nebo zajištění nevyužívaných staveb v chráněných územích

Oblast podpory: 6.6 Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod

PODPOROVANÉ AKTIVITY: stabilizace a sanace sesuvů, provádění geologických a hydrogeologických prací (i ve vazbě na zdroje pitné vody)

Více informací:

- Státní fond životního prostředí ČR, Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11-Chodov, www.sfzp.cz
- Kontakt pro oblast podpory 1.1, 1.3: Ing. Ivana Vráblíková, tel.: 267 994 345, e-mail: ivrablikova@sfzp.cz
- Kontakt pro oblast podpory 6.1 – 6.6: Ing. Michal Slezák, tel.: 267 994 420, e-mail: mslezak@sfzp.cz

II. PROGRAM ROZVOJE VENKOVA 2007 - 13**Oblast podpory: I.1.2.1 Zvyšování hospodářské hodnoty lesa**

PODPOROVANÉ AKTIVITY: úprava chemismu lesních půd, včetně hnojení při obnově porostů, obnova lesních porostů, zajištění lesních porostů, zavádění hospodářsky vhodnější dřevinné skladby v souladu s legislativou, ochrana lesních porostů, výchova lesních porostů

Oblast podpory: I.1.4 Pozemkové úpravy

PODPOROVANÉ AKTIVITY: realizace opatření ke zpřístupnění pozemků, realizace protierozních opatření, realizace vodo-hospodářských opatření sloužící k neškodnému odvedení povrchových vod a ochraně území před záplavami, realizace opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí a zvýšení ekologické stability krajiny

Oblast podpory: I.3.1 Další odborné vzdělávání a informační činnost

PODPOROVANÉ AKTIVITY: vzdělávací projekty včetně oblasti zachování a údržby krajiny a ochrany životního prostředí, řešení problémů souvisejících s erozí půdy, zvyšování biodiverzity a rozmanitosti krajiny, lesnického hospodaření

Oblast podpory: II.1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)

PODPOROVANÉ AKTIVITY: hospodaření na minimálně 1 ha zemědělské půdy s kulturou travní porost

Oblast podpory: II.1.2.1. Platby v rámci NATURA 2000 na zemědělské půdě

PODPOROVANÉ AKTIVITY: hospodaření nejméně na 1 ha zemědělské půdy s kulturou travní porost v oblastech vymezených jako území Natury 2000 a současně jako I. zóna CHKO

Oblast podpory: II.1.3.1.1. Titul ekologické zemědělství

PODPOROVANÉ AKTIVITY: zemědělské hospodaření v režimu ekologického zemědělství na minimální ploše 1 ha

Oblast podpory: II.1.3.2.1. Louky

PODPOROVANÉ AKTIVITY: specifické zemědělské hospodaření dle jednotlivých typů luk (viz. Podrobné podmínky agroenvi programů)

Oblast podpory: II.1.3.2.2. Pastviny

PODPOROVANÉ AKTIVITY: specifické zemědělské hospodaření dle jednotlivých typů pastvin (viz. podrobné podmínky agroenvi programy)

Oblast podpory: II.1.3.3.1. Titul zatravnění orné půdy

PODPOROVANÉ AKTIVITY: zatravnění půdního bloku nebo jeho dílu o minimální výměře 0,1 ha včetně následné péče (sečení, pasení) v souladu se specifickým režimem (omezení hnojení a používání herbicidů)

Oblast podpory: II.2.1.1. První zalesnění zemědělské půdy

PODPOROVANÉ AKTIVITY: zalesnění zemědělské půdy a následné péče v souladu s platnou právní úpravou jako podpora diverzifikace výroby

Oblast podpory: II.2.2.1. Zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu

PODPOROVANÉ AKTIVITY: hospodaření vedoucí k zachování současné optimální druhové skladby základních dřevin lesních porostů nebo současného hospodářského tvaru lesa v územích Natura 2000

Oblast podpory: II.2.3.1. Zlepšování druhové skladby lesních porostů

PODPOROVANÉ AKTIVITY: pěstováním porostů odpovídající druhové a prostorové skladby, zajištění udržení a rozvoje biodiverzity lesních porostů

Oblast podpory: II.2.4.2. Neproduktivní investice v lesích

PODPOROVANÉ AKTIVITY: zejména výstavba, rekonstrukce a modernizace cest sloužících jako stezky pro turisty do šířky 2 metrů, cyklostezky a objekty na nich pro zajištění bezpečnosti návštěvníků, např. mostky, zábradlí, parkovací místa, odpočinková stanoviště, přístřešky, informační tabule, lesní studánky apod.

Oblast podpory: III.1.3 a) Podpora cestovního ruchu

PODPOROVANÉ AKTIVITY: v obcích do 2000 obyvatel mimo jiné také budování a značení pěších tras, vinařských stezek, odpočinkových míst, hippostezek a nákupu a výsadby doprovodné zeleně

VÝŠE PODPORY: až 90 % uznatelných výdajů

PŘÍJEMCI: zemědělský podnikatel – fyzická i právnická osoba, nezemědělský podnikatel pouze pokud činnost zahajuje, nebo má kratší než dvouletou historii a neziskové organizace (včetně zájmových sdružení a spolků) s právní subjektivitou

Více informací:

– Státní zemědělský intervenční fond, Ve Smečkách 33, Praha 1 - 110 00, www.szif.cz

Roman Barták, ÚVR ČSOP

Nový stavební zákon ve zkratce

Od ledna letošního roku vstoupil v platnost nový stavební zákon. Tento nový předpis zásadně mění dosavadní správní řízení (zejména – územní rozhodnutí o umístění stavby, stavební povolení). V praxi přináší řadu nejasností a překvapení, (možná bude časem novelizován, ale to není předmětem této informace). Za velmi podstatnou změnu je třeba považovat další posílení úlohy tzv. územního plánu. Z hlediska umístování staveb platí, že stavby mohou být umístěny pouze tam, kde to odpovídá územnímu plánu. Tam, kde územní plán není schválen, řídí se územní řízení tzv. intravilánem obce. Tam, kde vymezení „intravilánu“ obce (jde o stav ze 60. let minulého století) neodpovídá realitě, obce přistupují k vymezení tzv. „Zastavěného území“. Stanovení tohoto zastavěného území je často jediným způsobem, jak mohou obce řešit umístění staveb (třeba i kůlny u řádně kolaudovaného rodinného domku), do doby vyhlášení územního plánu. Proto v současné době probíhá řada správních řízení, která jsou pro určení zastavěného území předepsána (detailně – viz ustanovení stavebního zákona). Jde zhruba o to, že jsou vyhotoveny mapové podklady, kde je navrženo vymezené zastavěné území. K těmto podkladům se svolá místní šetření za účasti dotčené obce a dotčených orgánů, hájících veřejné zájmy na úseku ochrany přírody a krajiny, ochrany zemědělského půdního fondu, ochrany lesa a státní památkové péče. Konání místního šetření se oznámí nejméně 15 dnů předem. Dotčené orgány pak musí uplatnit svá stanoviska do 30 dnů od místního šetření, jinak se k nim při vyhlášení zastavěného území nepřihlíží.

Z uvedených údajů – a z mých zkušeností, jako místního zastupitele – vyplývá, že během nadcházejících letních a podzimních měsíců může být někde ve správních řízení docela „horko“.

Ing. Erik Geuss, ÚVR ČSOP

Připravované akce na červen – prosinec 2007

Plán akcí neziskových organizací v oblasti ŽP v kraji Vysočina. Pro aktuální informace se obraťte na pořadatele a sledujte internetové stránky organizací.

Datum	Název akce	Pořádající organizace
ČERVENEC 2007		
červenec	Kosení luk na Hanici – pozemkový spolek Gallinago	ZO ČSOP Jihlava, Pavel Pokorný (tel. 774 136 541)
25.6. – 4.7.	Hrabání – louka nad rybníkem Doubravniček u Radostína nedaleko Vojnova Městce.	Sdružení Krajina, www.sdruzenikrajina.cz
10.7. – 3.8.	Hrabání – louka Doliny nedaleko Počitek u Žďáru nad Sázavou	Sdružení Krajina, www.sdruzenikrajina.cz
18. – 29.7.	Kosení rašeliniště pod Trojanem úpravy tůňe, tábor Hnutí Brontosaurus	ZO ČSOP Jihlava, Pavel Pokorný (tel. 774 136 541, pavel.ps@seznam.cz)
22.7.–3.8.	Kosení 2007 – tradiční letní brigáda na údržbu dvou chráněným mokřadních luk.	ZO ČSOP Kněžice
SRPEN 2007		
srpen	Kosení Vilánského rašeliniště	ZO ČSOP Jihlava, M. Bartoš (tel. 724 047 084)
srpen	Kosení PP Jersinská stráž	ZO ČSOP Jihlava, J.Maštera (tel. 732 877 955, jaromir.mastera@gmail.cz)
6. – 31.8.	Hrabání - přírodní památka Suché kopce u Vojnova Městce	Sdružení Krajina, www.sdruzenikrajina.cz
ZÁŘÍ 2007		
září	Den bez aut – náměstí v Jihlavě	ZO ČSOP Jihlava, www.csop-jihlava.euweb.cz
září	Celosvětová akce Clean up the world (Uklidme svět)	ZO ČSOP Jihlava, www.csop-jihlava.euweb.cz
sobota 1.9.	Prázdniny končí v ZOO	ZOO Jihlava www.zoojihlava.cz
pátek 7.9.	Evropská noc pro netopýry – přednáška s diapositivy a praktická ukázka výzkumu netopýrů v terénu.	SEV Ostrůvek Velké Meziříčí, www.chaloupky.cz
10. – 21.9.	Hrabání – PP Niva Doubravy u Sobiňova u Žďírce nad Sázavou.	Sdružení Krajina, www.sdruzenikrajina.cz
pátek 14.9.	Pochod kolem noční Jihlavy s historickou kulisou.	ZO ČSOP Jihlava, www.csop-jihlava.euweb.cz
neděle 16.9.	Za krásami Velkomeziříčka – cyklovýlet do okolí Velkého Meziříčí v rámci oslav Dne bez aut.	SEV Ostrůvek Velké Meziříčí, www.chaloupky.cz
pátek 21.9.	Večer barevného podzimu – chata u Pávovského rybníka.	ZO ČSOP Jihlava, www.csop-jihlava.euweb.cz
sobota 22.9.	Studánkový pochod – KČT Bedřichov + ČSOP Jihlava.	ZO ČSOP Jihlava, www.csop-jihlava.euweb.cz
ŘÍJEN 2007		
říjen	Evropský festival ptactva – ornitologická vycházka	ZO ČSOP Jihlava, www.csop-jihlava.euweb.cz
říjen	Drakiáda pro malé i velké	ZO ČSOP Jihlava, www.csop-jihlava.euweb.cz
5. – 7.10.	Houby, houby, houbičky – houbařský seminář zaměřený nejen na sběr a určování hub, ale také na jejich kuchyňskou přípravu a konzumaci	Středisko Chaloupky, www.chaloupky.cz
Sobota 6.10.	Den zvířat	ZOO Jihlava, www.zoojihlava.cz
neděle 7.10.	Den stromů – den otevřených dveří ve středisku Chaloupky s bohatým programem.	Středisko Chaloupky, www.chaloupky.cz
pátek 12.10.	Přednáška o jeskyních a jeskyňářství spojená s vernisáží výstavy.	SEV Ostrůvek Velké Meziříčí, www.chaloupky.cz
sobota 20.10.	Cesta do podzemi – exkurze do Moravského krasu.	SEV Ostrůvek Velké Meziříčí, www.chaloupky.cz
LISTOPAD 2007		
listopad	Den dravců a sov v ZOO Jihlava	ZO ČSOP Jihlava, www.csop-jihlava.euweb.cz
2. – 4.11.	Podzemní uložení – víkendová brigáda na pomoc chráněným územím pro dobrovolníky	ZO ČSOP Kněžice

Vydalo: Regionální centrum pro kraj Vysočina při ZO Českého svazu ochránců přírody Kněžice
Kněžice 109, 675 21 Okříšky, www.chaloupky.cz

e-mail: csop@chaloupky.cz, tel. 567 216 881, 731 440 922 (Iveta Vorlíčková)

Sestavili: Iveta Vorlíčková, RNDr. Jozef Zetěk, Kancelář ÚVR ČSOP, Foto na titulní straně: Blanka Tlustá, CHKO Žďárské vrchy

ISSN 1802-596X

Červenec 2007

tištěno na recyklovaném papíře